

Velká Morava a Bulharsko mezi Konstantinopolí a Římem

Anotace Václava Vavříčka k přednášce

Průběh christianizace Bulharska a Velké Moravy v 9. století lze do určité míry označit za zrcadlový obraz událostí v jedné i druhé z obou zemí, přestože se v každé uskutečnila zcela nezávisle. Obě země byly christianizovány z oblastí svých mocných sousedů – Velká Morava z Východofranské říše a Bulharsko z Byzance. Panovníci obou zemí ve snaze dosáhnout nezávislosti i v církevní oblasti se posléze obrátili s touto žádostí k protější nejvyšší církevní autoritě – Rastislav do Konstantinopole a Boris do Říma, ale ani tam hned neuspěli. Rozepře obou těchto církevních mocností - otázka kanoničnosti volby Fotia za konstantinopolského patriarchu a zejména spor o jurisdikci nad balkánskými oblastmi někdejšího Illyrika – měly velký vliv na jejich vztah k oběma slovanským státům a v případě papežů i na jejich střídavě pozitivní a odmítavý vztah k slovanské liturgii, kterou Konstantin-Cyril a Metoděj vytvořili pro potřeby misie na Moravě. Zatímco však Metodějovi žáci byli po jeho smrti z Moravy vypuzeni a české země se už nadále kulturně vyvíjely ve sféře latinské civilizace, Bulhaři a po nich pak i další jižní a východní Slované díky přijetí slovanského písemnictví získali prostředek k recepci byzantské vzdělanosti, aniž by jim přitom hrozila helenizace. Díky cyrilometodějskému dědictví se tak postupně vytvořil pás politicky samostatných, nicméně kulturně a duchovně s Byzancí spjatých zemí označovaných jako „Slavia orthodoxa“.